

*Utskottet för rättsliga frågor
Utskottet för konstitutionella frågor*

2023/2114(INI)

27.10.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om fördjupad integration i EU inför framtida utvidgningar
(2023/2114(INI))

Utskottet för rättsliga frågor
Utskottet för konstitutionella frågor

(Gemensamma utskottssammanträden – artikel 58 i arbetsordningen)

Föredragande: Petras Auštrevičius, Pedro Silva Pereira

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om fördjupad integration i EU inför framtida utvidgningar (2023/2114(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget),
- med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av sin resolution av den 16 februari 2017 om att förbättra Europeiska unionens funktionssätt genom att utnyttja Lissabonfördragets potential¹,
- med beaktande av sin resolution av den 9 juni 2022 om uppmaningen om ett konvent för att göra en översyn av fördragen²,
- med beaktande av Europeiska rådets slutsatser av den 23–24 juni 2022 och den 29–30 juni 2023,
- med beaktande av sin rekommendation av den 23 november 2022 till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik om EU:s nya utvidgningsstrategi³,
- med beaktande av sin rekommendation av den 19 juni 2020 till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik om västra Balkan efter toppmötet 2020⁴,
- med beaktande av sin resolution av den 11 juli 2023 om genomförande av övergångsklausuler i EU-fördragen⁵,
- med beaktande av artikel 59 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor och utskottet för konstitutionella frågor (A9-0000/2023), och av följande skäl:
 - A. Åtta av de tio länder som för närvarande strävar efter att ansluta sig till EU har kandidatstatus, vissa sedan många år tillbaka. Dessa kandidatländer befinner sig i olika skeden av anslutningsprocessen och anslutningsförhandlingarna. Länderna på västra Balkan har i årtionden uttryckt beslutsamhet att ansluta sig till EU. Ukraina och Moldavien har också nyligen beviljats status som kandidatländer.
 - B. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har gett EU:s utvidgning en ny geostrategisk betydelse. Utvidgningen är en strategisk geopolitisk investering i framtiden, som kan

¹ EUT C 252, 18.7.2018, s. 215.

² EUT C 493, 27.12.2022, s. 130.

³ EUT C 167, 11.5.2023, s. 105.

⁴ EUT C 362, 8.9.2021, s. 129.

⁵ Antagna texter, P9_TA(2023)0269.

vara till ömsesidig nytta för både befintliga och framtida medlemsstater om de rätta villkoren är uppfyllda.

- C. Anslutningen till EU måste alltid vara ett meritbaserat förfarande där varje sökande bedöms utifrån sina egna meriter i fråga om att uppfylla Köpenhamnskriterierna, i synnerhet de som handlar om full respekt för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten. Positiva resultat bör eftersträvas så snabbt som möjligt, samtidigt som man undviker snabbspår eller kontraproduktiva fasta datum.
- D. De parallella processerna att bredda och fördjupa unionen måste gå hand i hand.
- E. Kandidatländerna måste också visa att sluter upp bakom EU:s grundläggande värden genom att anpassa sig till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.
- F. EU bör avsevärt öka sitt villkorade tekniska och ekonomiska stöd till grundläggande reformer, lösning av bilaterala tvister och regional ekonomisk integration i anslutningsländerna.
- G. Europaparlamentets roll bör stärkas under hela utvidgningsprocessen.
- H. Inom de nuvarande institutionella ramarna står EU redan inför betydande utmaningar när det gäller krishantering och strategiskt beslutsfattande. Det är uppenbart att EU:s institutioner och beslutsmekanismer inte utformades för en union som skulle kunna bestå av upp till 37 medlemsstater. Innan nästa utvidgning äger rum behövs det betydande reformer inför utvidgningen för att garantera att EU kan ta emot nya medlemmar och främja en framgångsrik integration av dem. Detta innebär betydande förändringar av EU:s institutionella ramar, bland annat när det gäller beslutsförfaranden, och ett eventuellt införande av lösningar som innebär differentierad integration. För att uppnå detta bör EU fullt ut utnyttja den flexibilitet som Lissabonfördraget erbjuder och överväga möjligheten att ändra fördragen, även genom anpassningar som införs genom anslutningsfördragen.
- I. Unionens trovärdighet och förmåga att agera snabbt och slagkraftigt är beroende av ett effektivt beslutsfattande, vilket i ännu högre grad gäller ett utvidgat EU med 30 eller fler medlemsstater. Ett effektivt beslutsfattande som leder till snabba och samordnade interna och externa åtgärder är avgörande för att skydda EU:s intressen och unionens globala geopolitiska ledarskap. Reformen av EU:s styrningsstrukturer, med förenklade beslutsförfaranden, måste diskuteras och antas jämsides med de pågående anslutningsförhandlingarna.
- J. Mekanismen för att säkerställa överensstämmelse med EU:s grundläggande principer och värden och regelverk måste också stärkas parallellt med nästa utvidgning.
- K. Utvidgningen är också en stor utmaning för EU:s finansiella hållbarhet, i synnerhet när det gäller sammanhållnings- och jordbrukspolitikerna. Den nuvarande och de kommande fleråriga budgetramarna bör stärkas avsevärt för att möjliggöra utvidgning av EU. Denna finansiella grund måste finnas på plats innan någon utvidgning kan ske.
- L. Ukrainas återuppbyggnad och återhämtning efter kriget är ytterligare en utmaning som måste hanteras i ett större sammanhang av en internationell insats.

Om utvidgningens strategiska dimension

1. Europaparlamentet välkomnar det intresse och den politiska vilja att ansluta sig till EU som så många länder visat, och erkänner de stora ansträngningar som kandidatländerna gjort för att uppfylla kraven för medlemskap.
2. Europaparlamentet anser att utvidgningen är av yttersta strategiska betydelse för EU, i synnerhet mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Parlamentet betonar att en förstärkt utvidgningspolitik har blivit det starkaste geopolitiska verktyg som står till EU:s förfogande. Parlamentet påpekar att utvidgningen är en strategisk investering i fred, säkerhet och välbefinnande samt en drivkraft för demokrati och europeiska värden på kontinenten.

Om anslutningsförfaranden och Europaparlamentets roll

3. Europaparlamentet erkänner den historiska utmaning som EU står inför för att infria sina åtaganden gentemot länderna på västra Balkan och Ukraina och Moldavien.
4. Europaparlamentet understryker att anslutningen till EU alltid måste vara ett meritbaserat förfarande och att varje sökande måste bedömas utifrån sina egna meriter i fråga om att uppfylla Köpenhamnskriterierna och säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten. Positiva resultat bör eftersträvas så snabbt som möjligt, men det bör inte finnas några snabbspår eller fasta datum för medlemskap. Det får inte finnas några genvägar när det gäller grundläggande värden. Parlamentet påpekar att anpassning till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken också är ett sätt att visa fullständig uppslutning för EU:s grundläggande principer och en viktig indikator om att ett framtida medlemskap är hållbart.
5. Europaparlamentet efterlyser en robust övervakningsmekanism för kandidatländernas reformer och framsteg. Parlamentet efterlyser i synnerhet inrättandet av en specifik och effektiv övervakningsmekanism för att skydda unionens grundläggande värden och ekonomiska intressen i samband med anslutningsförfaranden. Parlamentet upprepar i detta avseende sina uppmaningar om att kandidatländerna ska inkluderas i EU:s rättsstatsmekanism och dess årliga rapportering och att samarbets- och kontrollmekanismer före anslutningen ska aktiveras automatiskt.
6. Europaparlamentet anser att det behövs en starkare parlamentarisk tillsyn av EU:s utvidgningspolitik. Parlamentet insisterar på att parlamentets roll måste stärkas under hela anslutningsprocessen, bland annat genom att det tillåts att fullt ut granska kandidatländernas framsteg på olika politikområden. Regelbunden dialog och samarbete mellan Europaparlamentet och kandidatländernas nationella parlament bör uppmuntras.
7. Europaparlamentet anser att utmaningen med en större union kräver en förstärkt utvidgningspolitik med en tydlig väg som steg för steg går mot ett EU-medlemskap, inbegripet gradvis integrering i den gemensamma politiken. Denna väg bör åtföljas av ökat tekniskt och villkorat finansiellt stöd med särskilt fokus på genomförandet och verkställandet av lagar inom förhandlingskapitlen 23, 24, 30 och 31. Parlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram detaljerade förslag om metoden för stegvis anslutning. Parlamentet understryker att infasningen av kandidatländer i utvalda

politikområden inte på något sätt är ett alternativ till fullvärdigt medlemskap.

Om europeiska institutionella och finansiella reformer

8. Europaparlamentet betonar att det behövs europeiska institutionella och finansiella reformer för att främja god samhällsstyrning, funktionalitet och hållbarhet för att säkerställa EU:s förmåga att ta emot nya medlemmar och främja en framgångsrik integration av dem.
9. Europaparlamentet påpekar att de europeiska institutionella reformerna måste omfatta förenklade beslutsförfaranden, där man går ifrån enhällighet och ersätter den med omröstning med kvalificerad majoritet på områden som skydd av demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstaten, sanktioner och relevanta utrikespolitiska beslut.
10. Europaparlamentet begär att mekanismen för att skydda rättsstaten och EU:s grundläggande principer och värden samt övervakningskapaciteten för att säkerställa efterlevnad ska stärkas inför nästa utvidgning.
11. Europaparlamentet anser att differentierad integration är en del av lösningen för ett effektivt och fördjupat utvidgat EU. Parlamentet understryker dock att respekten för unionens värden enligt artikel 2 i EU-fördraget inte bör vara föremål för några undantag. Parlamentet anser också att en bred europeisk gemensam grund alltid måste säkras och omfatta områden som tullunionen, den inre marknaden och dess fyra friheter, det centrala sociala regelverket samt jordbruks-, konkurrens- och handelspolitiken. Utöver denna gemensamma grund bör medlemsstater som är villiga att gå vidare med den europeiska integrationen tillåtas att göra detta. Enligt ett sådant system med differentierad integration skulle alla medlemsstater delta i beslut om frågor som rör den gemensamma grunden, men bara de medlemsstater som är villiga att delta på områden med fördjupad integration skulle delta i de berörda besluten. Differentierad integration innebär också differentierade finansiella arrangemang.
12. Europaparlamentet efterlyser ett fullständigt utnyttjande av den flexibilitet som erbjuds i Lissabonfördraget innan det görs en mer djupgående reform i samband med en eventuell översyn av fördragen. Parlamentet påminner om att ett antal flexibilitetslösningar, såsom övergångsklausuler, fördjupat samarbete, permanent strukturerat samarbete (Pesco) och undantagsmekanismer, redan är möjliga inom EU:s nuvarande rättsliga ramar, så som erfarenheterna från Schengenområdet och euroområdet tydligt visar. Infasningslösningar, tillfälliga undantag och övergångsperioder kan förhandlas fram i samband med anslutningsförfaranden. Parlamentet påpekar att användningen av dessa flexibilitetsmekanismer inte bör hindra konstruktiva diskussioner om fördragsändringar, i enlighet med parlamentets förslag.
13. Europaparlamentet konstaterar att institutionella reformer före utvidgningen också måste ta upp utvidgningens konsekvenser för parlamentets sammansättning. Europaparlamentet är redan ett av världens största parlament och måste under alla omständigheter förbli i en fungerande skala. Parlamentet påpekar dock att en rimlig ökning av parlamentets storlek inte kan uteslutas för att säkerställa tillräcklig demokratisk representativitet. Det måste till ett nytt system för fördelning av platser som bygger på en permanent matematisk formel.

14. Europaparlamentet påpekar att rådets funktionssätt också bör ses över med tanke på utvidgningen, i synnerhet systemet med roterande ordförandeskap i Europeiska unionens råd. Beräkningen av tröskelvärden för kvalificerad majoritet bör också omprövas.
15. Europaparlamentet konstaterar att kommissionens sammansättning måste ta hänsyn till utvidgningen och påminner i detta avseende om den flexibilitet som erbjuds i Lissabonfördraget.
16. Europaparlamentet betonar att utvidgningen är en stor ekonomisk utmaning för EU, i synnerhet när det gäller sammanhållnings- och jordbrukspolitiken. Parlamentet påpekar att denna utmaning inte kan mötas utan en större EU-budget och tillräckliga egna medel. Detta tillkommer utöver de ökade kraven på EU-finansiering på områdena finansiell stabilitet, hälsa, energi, utfasning av fossila bränslen, digitalisering, forskning och försvar och säkerhet. Parlamentet understryker att sådana finansiella reformer måste diskuteras parallellt med de pågående anslutningsförhandlingarna och antas innan utvidgningen äger rum. Parlamentet försvarar sin ståndpunkt att den nuvarande och de framtida fleråriga budgetramarna bör stärkas avsevärt för att möjliggöra utvidgning av EU och att denna finansiella grund måste finnas på plats innan utvidgningen äger rum.
17. Europaparlamentet påpekar att Ukrainas återuppbyggnad och återhämtning efter kriget är ytterligare en ekonomisk utmaning som måste hanteras i ett större sammanhang av en internationell insats.
18. Europaparlamentet välkomnar kommissionens arbete med politiken inför utvidgningen och översynen av finansieringen och efterlyser en grundlig konsekvensbedömning av utvidgningens konsekvenser.
 -
 - ◦
19. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, medlemsstaternas regeringar och parlament samt anslutningsländernas regeringar och parlament.

